

логіка — послідовність — структура. Зазвичай тему розкривають за допомогою логічно впорядкованої та послідовно викладеної історії, а логіка й послідовність зумовлюють структуру матеріалу. Цього підходу потребують, зокрема, масштабні теми: важливо зрозуміти, що в центрі викладу — проблема, герой чи подія. Слід розкласти теми на частини та опрацювати логіку й структуру кожної з них. Останнім часом набули поширення й нелінійні лонгриди, логічна структура яких потребує ретельного опрацювання.

Лонгриди використовують для висвітлення тем, які складно розкрити в межах стислого викладу, — великі та складні ідеї, історії людей, актуальні чи маловідомі явища й концепції. Завдяки специфіці формату, лонгриди дають змогу розкрити матеріал якнайповніше, з усіма значущими деталями.

Список використаної літератури

- Jacobson S. The digital animation of literary journalism / S. Jacobson, J. Marino, R. Gutsche // Journalism. — 2015. — First published online February 5, 2015. — DOI: 10.1177/1464884914568079.
- Mitchell A. Long-Form Reading Shows Signs of Life in Our Mobile News World / A. Mitchell, G. Stocking, K. Matsa., 2016. — 39 p.
- Revers M. The augmented news beat: special structuring in a Twiterrized news ecosystem / M. Revers // Media, culture & society. — 2015. — 37 (1). — P. 3—18. — DOI: 10.1177/0163443714549085.
- Timeline: The Mystery of Malaysia Airlines Flight 370. — Mode of access: https://mashable.com/2014/03/13/timeline-malaysia-airlines-flight-370/?utm_cid=#5GM8rdXOWgq5/. — Title from the screen.
- Встигнуть у цьому році: розкішні лонгриди 2016-го. — Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/web/online_media/vstignit_u_tsomu_rotsi_rozkishni_longridi_2016go/. — Назва з екрана.
- Галустян А. Мультимедійні лонгриди як новий формат онлайн-журналістики / А. Галустян, Д. Кульчицкая. — Режим доступу: <http://newmedia2016.digital-books.ru/kniga/mul-timedijny-e-longridy-kak-novy-j-format-onlajn-zhurnalistiki/>. — Загл. с екрана.
- Два роки після розстрілів на Євромайдані: інтерактивна мапа. — Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/02/160216_clickable_shooting_map_anniv_dt. — Назва з екрана.
- День, когда кончилась война. Хроника событий весны 1945 года и воспоминания очевидцев. — Режим доступу: <http://www.kommersant.ru/projects/9may>. — Загл. с екрана.
- Иловыйский ад. — Режим доступу: <http://tsn.ua/special-projects/ilovaisk/>. — Загл. с екрана.
- Інтерактивні статті, які вчать по-новому розповідати історії. — Режим доступу: <http://mediakritika.by/article/2212/interaktivnye-stati-kotorye-uchat-po-novomu-rasskazyvat-istorii>. — Назва з екрана.
- Интернет-СМИ: Теория и практика : учеб. пособие для студентов вузов / Под. ред. М. М. Лукиной. — Москва : Аспект Пресс, 2010. — 348 с.
- Квіт С. Масові комунікації : підручник / С. Квіт. — Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2008. — 206 с.
- Колесніченко А. В. Довгі тексти (лонгриди) в сучасній російській пресі / А. В. Колесніченко // Медіаскоп. — Режим доступу: <http://www.mediascope.ru/1691>. — Назва з екрана.
- Кросмедіа: контент, технології, перспективи : колективна моногр. / за заг. ред. д. н. із соц. ком. В. Е. Шевченко; Інститут журналістики Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. — Київ : Кафедра мультимедійних технологій і медіадиайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. — 234 с.

- Лонгріди — це рушниця, що вистрілює декілька разів — редактор Focus.ua // Європейська обсерваторія журналістики. — Режим доступу: <https://ua.ejo-online.eu/3276/etyka-ta-yakist>. — Назва з екрана.
- Лонгріди — це що таке? Правила створення і приклади. — Режим доступу до ресурсу: <http://reptinua.ru/korisna-informacija/22030-longrid-ce-shho-take-pravila-stvorennja-i-prikjadi.html>. — Назва з екрана.
- Медиаковергенция и мультимедийная журналистика : материалы к обучающим семинарам / сост. С. Балмаева. — Екатеринбург : Гуманитарный ун-т, 2010 — 146 с.
- Місто-привид. Чим живе Прип'ять. — Режим доступу: <http://tsn.ua/special-projects/ghost/>. — Назва з екрана.
- Ситник О. В. Комунікативна спрямованість композиційно-графічного моделювання як складник стратегії розвитку новинних порталів : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій / Ситник Олександр Валерійович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. — Київ, 2015. — 16 с.
- Україна і світ 2030. Яким буде світ через 14 років і яке місце в ньому має зайняти Україна // ООО "Видавничий дім "МЕДІА-ДК". — Режим доступу: https://nv.ua/ukr/project/s_ukraina-i-mir-2030.html. — Назва з екрана.
- Шевченко В. Е. Мультимедійний контент : конспект лекцій з навчальної дисципліни / Вікторія Шевченко. — Київ, 2016. — 100 с.
- Что такое лонгрид и с чем его едят? — Режим доступу: <https://webbuilding.com.ua/ukr/articles/long-read/>. — Загл. с екрана.
- Що таке лонгріди? // Сучасна бібліотека. — 2014. — Режим доступу: <http://sbiblioteka.blogspot.com/>. — Назва з екрана.
- Що таке лонгриди на сайтах. — Режим доступу: <http://webstudio2u.net/ua/design-web/857-cho-takoe>. — Назва з екрана.
- Як "УП. Життя" робить великі мультимедійні історії // Redactor.in.ua. — Режим доступу: <http://redactor.in.ua/ru/practice/6317>. — Назва з екрана.

Охарактеризовано и уточнено определение мультимедийного лонгрида в современном медиапространстве; рассмотрены способы представления и структуризации информации. Проведено исследование коммуникативных признаков мультимедийных лонгридов и очерчены их коммуникационные особенности в украинском медиапространстве; проанализированы формы визуальной коммуникации, технологические приемы представления мультимедийного контента и психологические методы влияния для удержания внимания читателя и упрощения усвоения материала.

Described and specified determination of multimedia longread in modern mediasphere; the methods of presentation of information are considered. Research of communicative signs of multimedia longrids is conducted and their of communication features are outlined in Ukrainian mediasphere; the forms of visual communication, technological receptions of presentation of multimedia content and psychological methods of influence, are analysed for withholding of attention of reader and simplification of mastering of material.

Надійшла до редакції 14 травня 2018 року

УДК 811.161.2'373'42:070

Олена Денисевич,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри видавничої справи, редагування,
основ журналістики та філології
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Асоціативне поле слова-стимулу "газета" в мовній картині світу українців

Проаналізовано асоціативне поле слова-стимулу "газета", отримане в результаті вільного асоціативного експерименту; встановлено семантичні сфери асоціативного поля; проведено зіставний аналіз результатів вільного (2012) та цілеспрямованого (1989) асоціативних експериментів.

Ключові слова: слово-стимул, асоціативний експеримент, асоціативне поле, семантична сфера, мовна картина світу, ЗМІ.

Сучасні ЗМІ відіграють важливу роль у суспільному житті, адже дають змогу отримувати оперативну й повну інформацію без часових, просторових чи цензурних обмежень. Інтернет як новітній засіб масової інформації перебирає на себе функції, що їх раніше виконували газета, радіо й телебачення. Зокрема, в газеті неможливе використання аудіо- й відеоматеріалів та пряме висвітлення подій на противагу всевітній мережі. За допомогою вільного асоціативного експерименту можемо дослідити, як зміни, що відбуваються у глобальному інформаційному просторі, впливають на формування мовної картини світу.

Асоціативний експеримент — метод, який дає змогу найбільш об'єктивно розкривати "культурну" специфіку слів, виявляти ціннісні орієнтації суспільства, з'ясувати динаміку змін лексичного значення та актуальний зміст концептів. Численні науковці використовують його як основу для подальших досліджень, зокрема О. Залевська, Є. Тарасов, О. Горшко, М. Патсис, Т. Ковалевська, Н. Кутуза та ін. Зіставлення асоціативних полів представлено в роботах І. Заєць [5].

Мета статті — проаналізувати асоціативне поле слова-стимулу "газета" як засобу масової комунікації, виокремити семантичні сфери та зіставити асоціативні поля цього поняття за 2012 та 1989 рр.

Асоціативне поле трактують як зовнішню форму втілення образів мовної свідомості, що асоціюються зі словами-стимулами, сконструйовану на словах-реакціях асоціативного поля. Слова-реакції, котрі отримуємо методом асоціювання, становлять найновіше усвідомлення носіями мови значення певного слова та охоплюють увесь лексикон сучасного носія мови [7, с. 31]. М. Патсис уважає, що асоціативне поле слід розглядати як модель, у якій розкривається значущість певного слова для мови [6, с. 9].

Отже, **асоціативне поле** — це сукупність реакцій на слово-стимул, виявлених експериментально; певна модель, що фіксує асоціативні зв'язки слів.

© Денисевич О., 2018

У дослідженні використано результати вільного та спрямованого асоціативних експериментів. Науковці розрізняють три види асоціативного експерименту: цілеспрямований, ланцюжковий і вільний. **Цілеспрямований асоціативний експеримент** (далі — ЦАЕ) — вид асоціативного експерименту, в якому експериментатор певним чином обмежує асоціації опитуваних, висуваючи конкретні вимоги (наприклад, відповідати лише прикметниками чи лише іменниками або дати синонім до слова-стимулу). Цілеспрямований асоціативний експеримент значно обмежує свободу асоціювання й скеровує асоціації в потрібному напрямі. **Ланцюжковий асоціативний експеримент** — вид асоціативного експерименту, під час якого реципієнту пропонують відповісти, використовуючи будь-яку можливу кількість слів за певний проміжок часу. Це некероване, спонтанне протікання процесу відтворення змісту свідомості й несвідомості суб'єкта. В такому експерименті вимірюється загальна кількість продуктивних асоціацій за одиницю часу (наприклад, за одну хвилину), не враховуючи тривалість латентного періоду формування асоціації. Головним індикатором ланцюжкової реакції є структура асоціативного ряду. Значний недолік експерименту полягає в тому, що спостерігається залежність між послідовними наступними реакціями. **Вільний асоціативний експеримент** (далі — ВАЕ) — вид асоціативного експерименту, під час якого опитуваному пропонують ізольоване слово-стимул із завданням реагувати на нього першим словом, що спадає на думку [3].

Асоціативне поле слова-стимулу "газета" отримали за допомогою методу ВАЕ, в якому взяли участь 732 особи віком від 17 до 47 років. Дослідження проводилось упродовж 2011—2012 рр.

Виявлено 175 реакцій із таким розподілом засобів вираження — іменники (66%), словосполуки (18,8%), прикметники (11,5%), дієслова (2,1%) та прислівники (1,6%). Найчастіше реакція на слово-стимул представлена тією самою частиною мови,